Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

3 октомври 2019 година*

„Преюдициално запитване — Данъчни въпроси — Данък върху добавената стойност (ДДС) — Шеста директива 77/388/ЕИО — Случаи на освобождаване — Член 13, Б, буква г), точка 3 — Сделки, засягащи плащания — Услуги, свързани с експлоатацията на банкомати, предоставяни от дружество на банка“

По дело C-42/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд, Германия) с акт от 28 септември 2017 г., постъпил в Съда на 24 януари 2018 г., в рамките на производство по дело

Finanzamt Trier

срещу

Cardpoint GmbH, правоприемник на Moneybox Deutschland GmbH,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: A. Prechal (докладчик), председател на състав, F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund и L. S. Rossi, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Cardpoint GmbH, от M. Robisch, Steuerberater, и J. Habla, Rechtsanwältin,

– за германското правителство, първоначално от T. Henze и R. Kanitz, впоследствие от R. Kanitz, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от J. Jokubauskaitė и B.-R. Killmann, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 2 май 2019 г.,

постанови настоящото

* Език на производството: немски.

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 година относно хармонизиране на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота — обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа (ОВ L 145, 1977 г., стр. 1, наричана по-нататък „Шеста директива“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Finanzamt Trier (данъчна служба Трир, Германия) и Cardpoint GmbH, правоприемник на Moneybox Deutschland GmbH, по повод на отказа на администрацията да освободи последното дружество от данъка върху добавената стойност (ДДС) за услугите, свързани с експлоатацията на банкомати, които то предоставя на банка.

Правна уредба

Правото на Съюза

Шеста директива

3 Член 13, Б, буква г) от Шеста директива гласи следното:

„Без да се засягат други общностни разпоредби, държавите членки при условия, които те определят, за да осигурят правилно и ясно прилагане на правилата за освободени доставки и да предотвратят възможно отклонение от данъчно облагане, избягване на данъци или злоупотреба, освобождават от данък върху добавената стойност:

[…]

г) следните сделки:

[…]

3. сделките, включително договаряне, засягащи депозитни и текущи сметки, плащания, преводи, дългове, чекове и други прехвърляеми инструменти, но с изключение на събирането на дългове;

[…]“ [неофициален превод].

Директивата за ДДС

4 Шеста директива е отменена и заменена с Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7, наричана по-нататък „Директивата за ДДС“), влязла в сила на 1 януари 2007 г.

5 Член 135, параграф 1, буква г) от Директивата за ДДС предвижда:

„Държавите членки освобождават следните сделки:

[…]

г) сделките, включително договаряне, засягащи депозитни и текущи сметки, плащания, преводи, дългове, чекове и други прехвърляеми инструменти, но с изключение на събирането на дългове“.

Германското право

6 Съгласно член 4, точка 8, буква d) от Umsatzsteuergesetz (Закон за данъка върху оборота) от ДДС са освободени:

„сделките и договарянето на сделки, засягащи депозитни и текущи сметки, плащания, преводи и събирането на прехвърляеми инструменти“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

7 Cardpoint предоставя на клиента си — банка, услуги, свързани с експлоатацията на банкомати. Дружеството е отговорно за функционирането и поддръжката на банкоматите. За тази цел то инсталира компютърен хардуер в посочените банкомати, както и съответния софтуер, необходим за правилното им функциониране. Освен това дружеството отговаря за превоза на предоставените от банката банкноти и за зареждането на банкоматите с банкноти. Накрая, то дава консултации за функционирането на банкоматите.

8 Според запитващата юрисдикция операциите по теглене на пари се извършват по следния начин. След като притежател на банкова сметка вкара банковата си карта в банкомат, специален софтуер прочита данните в картата. Cardpoint проверява тези данни и иска от Bank-Verlag GmbHg разрешение за извършване на желаното теглене. Последното дружество изпраща искането до междубанковата мрежа, която на свой ред го препраща на банката, издала съответната банкова карта. Тази банка проверява покритието по банковата сметка на титуляря и връща обратно разрешението или отказа на желаното теглене по същата верига. При одобрение Cardpoint извършва тегленето от банкомата и генерира запис от него. То изпраща записа като нареждане за осчетоводяване на своя клиент — банката, експлоатираща въпросния банкомат. Последната въвежда без изменения записите в системата на Deutsche Bundesbank (Федералната банка на Германия, наричана по-нататък „ФБГ“). Cardpoint генерира и неподлежащ на промени списък, който съдържа всички сделки за деня и също се предоставя на ФБГ. Регистрираният позволяват да се установи с обвързващо действие правото на вземане на банката, която използва съответния банкомат, спрямо банката на титуляря на сметката, изтеглил парите, както и дължимите за това такси.

9 Тъй като счита, че услугите му, свързани с експлоатацията на банкомати, трябва да бъдат освободени от ДДС, на 7 февруари 2007 г. Cardpoint подава изменена декларация за ДДС за 2005 г. и иска промяна на съществуващия акт за установяване на данъчно задължение.

10 След като това искане е отхвърлено от данъчната служба в Трир, Finanzgericht Rheinland-Pfalz (Финансов съд Рейнланд-Пфалц, Германия) уважава жалбата на Cardpoint с мотива, че предоставените от това дружество услуги трябва да се считат за „сделки, засягащи плащания“, по смисъла на Шеста директива, поради което са освободени от ДДС.

11 Данъчната служба в Трир подава жалба пред запитващата юрисдикция в рамките на производство по *Revision*. Тази юрисдикция спира производството по делото до постановяването на решение от 26 май 2016 г., Bookit (C-607/14, наричано по-нататък „решение Bookit“, EU:C:2016:355).

12 Въпросната юрисдикция поставя въпроса дали извършваните от Cardpoint услуги трябва да бъдат квалифицирани като „технически и административни услуги“ в съответствие с решение Bookit, които не попадат в обхвата на „сделки, засягащи плащания“, по смисъла на член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива. Според тази юрисдикция става въпрос за услуги за подпомагане, които са аналогични на разглежданите в делото, довело до постановяването на решение Bookit, предвид факта че услугите на Cardpoint се ограничават до техническото изпълнение на дадените от банката инструкции.

13 Разглежданият в главното производство случай има и други сходства с случая, предмет на посоченото решение. Така например Cardpoint получавало данни за банковата карта на титуляря на съответната сметка и изпращало тези данни на банката, издала картата. Cardpoint извършвало желаната операция по теглене едва след получаване на разрешение от последната банка. Следователно това дружество не било отговорно за проверката и одобряването на отделните искания.

14 Въпреки че, за разлика от случая, който е бил предмет на решение Bookit, делото в главното производство се отнася не до сделки за покупка и продажба на билети за кино, а до услуги за изплащане на пари в брой чрез банкомати, тази разлика според въпросната юрисдикция не обосновава различно третиране в областта на ДДС, тъй като и в двата случая услугата по същество се състои в размяна на информация и в техническа и административна помощ.

15 При това положение тази юрисдикция поставя въпроса дали следва да се вземе предвид фактът, че в делото по главното производство, за разлика от случая по делото, довело до постановяване на решение Bookit, няма отделен договор за покупка в допълнение към сделката, засягаща плащане. Тя приема обаче, че от решение Bookit не следва, че услугите за техническа помощ трябва да се разглеждат по различен начин в зависимост от целената транзакция.

16 Освен това и в двата случая насрещната престация лесно можела да се определи, докато освобождаването на финансовите сделки целяло по-специално да се отстранят евентуални трудности, свързани с определянето на данъчната основа, както и на размера на подлежащия на приспадане ДДС.

17 При тези обстоятелства Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд, Германия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Техническите и административните услуги, извършвани от доставчик на услуги за банка, ползваща банкомати, и тегленето на пари в брой от тази банка чрез банкомати освободени ли са на основание член 13, Б, буква г), точка 3 от [Шеста директива] от [ДДС], когато съгласно [решение Bookit] подобни технически и административни услуги, извършвани от доставчик на услуги за плащания с карти при продажба на билети за кино, не са освободени от данък въз основа на тази разпоредба?“.

По преюдициалния въпрос

18 С въпроса си по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива трябва да се тълкува в смисъл, че в обхвата на освободена от ДДС сделка, засягаща плащания, посочена в тази разпоредба, попада предоставянето на услуги на банка, експлоатираща банкомати, които услуги се състоят във функционирането и поддръжката на тези банкомати, в зареждането им с банкноти, в инсталирането на хардуер и софтуер, за да бъдат прочетени данните от банковите карти, в изпращане на искане да се разреши изтеглянето на пари в брой до банката, издала използваната банкова карта, в предоставяне на поисканите пари в брой и в регистриране на операциите по изтегляне на пари.

19 В началото следва да се посочи, че случаите на освобождаване, предвидени преди в член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива, който е приложим ratione temporis в случая, са буквално възпроизведени в член 135, параграф 1, буква г) от Директивата за ДДС. Ето защо съдебната практика във връзка с последната разпоредба запазва своята релевантност за тълкуването на съответстващите разпоредби от Шеста директива.

20 Следва също да се отбележи, както посочва генералният адвокат в точка 24 от заключението си, че тегленето на пари от банкомат е „платежна услуга“ по смисъла на правото на Съюза. Освен това, що се отнася до „сделките, засягащи плащания“, по смисъла на Шеста директива, Съдът вече е приел, че към тях се прилагат и съображенията относно сделките, засягащи преводи, посочени в тази директива (вж. в този смисъл решение от 5 юни 1997 г., SDC, C-2/95, EU:C:1997:278, т. 50).

21 Предвид тези съображения от постоянната съдебна практика може да се изведе, че за да бъдат квалифицирани като „сделки, засягащи плащания“ по смисъла на член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива, разглежданите услуги трябва да образуват в общи линии обособено цяло, което изпълнява специфичните и съществени функции на плащане и следователно води до прехвърляне на средства и до правни и финансови изменения. В това отношение освободената услуга по смисъла на Шеста директива трябва да се разграничава от извършването на обикновена материална или техническа услуга (вж. в този смисъл решение Bookit, т. 40 и цитираната съдебна практика).

22 Следователно функционалните аспекти са решаващи, за да се определи дали дадена сделка засяга плащанията по смисъла на член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива. Критерият, който позволява да се разграничи сделка, водеща до прехвърляне на средства и до правни и финансови изменения, която попада в обхвата на предвиденото в тази разпоредба освобождаване, от сделка, която няма такова действие, и следователно не попада в обхвата на освобождаването, се състои в това дали разглежданата сделка прехвърля ефективно или потенциално собствеността върху разглежданите средства или дали има за резултат изпълнението на специфичните и съществени функции на подобно прехвърляне (вж. в този смисъл решения Bookit, т. 41 и от 25 юли 2018 г., DPAS, C-5/17, EU:C:2018:592, т. 38, и цитираната съдебна практика).

23 Ако обстоятелството, че съответният доставчик на услуги сам пряко дебитира и/или кредитира дадена сметка или извършва и операции по сметките на титуляр по безналичен начин, по принцип е основание да се приеме, че това условие е изпълнено, и да се направи извод, че разглежданата услуга е освободена от облагане, единствено обстоятелството, че тази услуга не включва пряко подобна задача, обаче не може поначало да доведе до изключване на възможността за прилагане на разглежданото освобождаване от облагане към нея, като се има предвид, че припомненото в точка 21 от настоящото решение тълкуване не предопределя начините за осъществяване на плащанията (вж. по аналогия решение Bookit, т. 42 и цитираната съдебна практика).

24 На поставения въпрос следва да се отговори именно с оглед на тези съображения.

25 В случая от акта за преюдициално запитване става ясно, че Cardpoint не дебитира само съответните банкови сметки, а извършва физическото предаване на паричните суми, изтеглени от банкоматите, чиято функционална поддръжка дружеството осигурява. Освен това самото то не одобрява транзакциите. Всъщност Cardpoint няма правомощие да взема решение по отношение на съответните транзакции, а чрез верига от посредници изпраща данни на банката, издала използваната банкова карта, и изпълнява инструкциите на тази банка, като предоставя поисканите пари в брой. След това то регистрира разглежданото изтегляне на пари в брой, което регистриране изпраща като нареждане за осчетоводяване на своя клиент — банката, която експлоатира въпросните банкомати.

26 От това следва, че предоставяните от Cardpoint услуги не изглежда да са от естество да прехвърлят средства, нито да доведат до правните и финансовите изменения, характерни за „сделката, засягаща плащания“, по смисъла на член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива. Действително, противно на случая, разглеждан в делото, довело до постановяването на решение Bookit, предоставените от Cardpoint услуги не се ограничават до обмен на данни между банката емитент и банката, която експлоатира разглеждания банкомат, а се отнасят и до физическото предоставяне на парите в брой. Физическото предаване на банкноти при изтегляне от банкомат обаче не представлява прехвърляне на собственост от Cardpoint на ползвателя на банкомата. Банката, която е издала банковата карта, е тази, която дава разрешението за тегленето на парите в брой, тя дебитира съответната сума от банковата сметка на ползвателя на посочения банкомат, и тя прехвърля собствеността върху парите направо на този ползвател.

27 От друга страна, както отбелязва генералния адвокат в точка 40 от заключението си, само банката, която експлоатира разглеждания банкомат, извършва регистрираният в системата на ФБГ. Колкото до генерирания от Cardpoint и изпращан на ФБГ файл за деня с данни, който не подлежи на промени и съдържа всички операции от съответния ден, целта му е да информира ФБГ за разрешените и извършени операции и следователно не може да се приеме, че той изпълнява специфичните и съществени функции на плащане.

28 Тълкуването, според което предоставените от Cardpoint услуги не изглежда да са от естество да прехвърлят средства, водещи до правните и финансовите изменения, характерни за сделка, засягаща плащания, не отменя факта, че предоставените от Cardpoint услуги, по-специално що се отнася до въвеждането на данните и изпращането им, както и до предаването на парите в брой, са необходими, за да се осъществи освободена сделка, засягаща плащания. В това отношение от постоянната съдебна практика следва, че предвид стриктното тълкуване на случаите на освобождаване от ДДС сам по себе си този факт не е основание да се приеме, че тези услуги са освободени от облагане, ако другите критерии, посочени в точки 21 и 22 от настоящото решение, не са изпълнени (вж. в този смисъл решение от 25 юли 2018 г., DPAS, C-5/17, EU:C:2018:592, т. 43).

29 Подобно тълкуване на понятието за „сделки, засягащи плащания“, посочено в член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива, освен това съответства на целта на тази разпоредба, която, както става ясно от практиката на Съда, е по-специално да се отстранят евентуални трудности, свързани с установяването на насрещната престация, а следователно и на облагаемата основа (вж. в този смисъл решение Bookit, т. 55 и цитираната съдебна практика). Всъщност от преписката, с която разполага Съдът, става ясно, че заплащането, получено от Cardpoint, за предоставянето на услугите му, може да бъде идентифицирано без особени затруднения.

30 С оглед на изложените по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива трябва да се тълкува в смисъл, че в обхвата на освободена от ДДС сделка, засягаща плащания, посочена в тази разпоредба, не попада предоставянето на услуги на банка, експлоатираща банкомати, които услуги се състоят във функционирането и поддръжката на тези банкомати, в зареждането им с банкноти, в инсталирането на хардуер и софтуер, за да бъдат прочетени данните от банковите карти, в изпращане на искане да се разреши изтеглянето на пари в брой до банката, издала използваната банкова карта, в предоставяне на поисканите пари в брой и в регистриране на операциите по изтегляне на пари.

По съдебните разноски

31 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 13, Б, буква г), точка 3 от Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 година относно хармонизиране на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота — обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа трябва да се тълкува в смисъл, че в обхвата на освободена от данък върху добавената стойност сделка, засягаща плащания, посочена в тази разпоредба, не попада предоставянето на услуги на банка, експлоатираща банкомати, които услуги се състоят във функционирането и поддръжката на тези банкомати, в зареждането им с банкноти, в инсталирането на хардуер и софтуер, за да бъдат прочетени данните от банковите карти, в изпращане на искане да се разреши изтеглянето на пари в брой до банката, издала използваната банкова карта, в предоставяне на поисканите пари в брой и в регистриране на операциите по изтегляне на пари.

Подписи